

Motion

1977/78: 1797

av Birgitta Rydle m. fl.

med anledning av propositionen 1977/78:91 om radions och televisionens fortsatta verksamhet m. m.

Sveriges Radio är ett monopolföretag i allmänhetens tjänst. Monopolställningen för med sig ett speciellt ansvar inför lyssnare och tittare. Sålunda föreskriver också radiolagen att ensamrätten skall utövas opartiskt och sakligt. Även avtalet mellan staten och Sveriges Radio anger (8 §) att den nämnda bestämmelsen i radiolagen skall tillämpas med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet skall råda samt att programverksamheten i sin helhet skall präglas av skälig balans mellan olika åsikter och intressen.

Trots dessa försök att garantera ett opartiskt, sakligt och balanserat programutbud upplever stora medborgargrupper att Sveriges Radio inte haft förmåga att leva upp till dessa mål. Särskilt har detta gällt nyhets- och samhällsprogram. Barn- och ungdomsprogram har likaledes ofta kritiserats för s. k. vänstervridning.

För att granska efterlevnaden i radiolag och radioavtal finns Radionämnden. Radioutredningen diskuterar i sitt betänkande huruvida antalet fällda program under perioden 1/1 1971-30/6 1976 indikerar en bristande överensstämmelse mellan det faktiska programutbudet och radiolag och avtal. Utredningen kommer till slutsatsen att "den enda rimliga bedömning som enligt vår mening kan göras av de ovanstående siffrorna är att Sveriges Radios programutbud sett som en helhet stått i god överensstämmelse med radiolag och nu gällande avtal om programverksamheten" (kapitel 7, avsnitt 7.3.1).

Enligt denna tolkning skulle den kritik som riktats mot Sveriges Radio det senaste decenniet sakna relevans. En sådan slutsats kan ifrågasättas.

Av 2 250 anmälda program har under den aktuella perioden 256, motsvarande 11,4 procent, antingen fällts eller blivit föremål för kritik från radionämnden. Detta faktum är emellertid inte, som radioutredningen vill göra gällande, helt ointressant. En stor del av programutbudet består vidare av musik som blott undantagsvis kan fällas för brott mot radiolag och avtal.

Radioutredningen har uppdragit åt professor Jörgen Westerståhl och statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet att undersöka objektiviteten i TV:s utlandsrapportering. På ett övertygande sätt visas i denna utredning hur länderna i väst genomgående utsätts för negativa omdömen, medan motsatsen är fallet med kommunistiska stater i öst. Detta är ägnat att hos tittarna skapa en felaktig bild av förhållandena i världens länder.

Undersökningen sammanfattar avsnittet om perspektivbalansen på följande sätt: "Som det mest anmärkningsvärda resultatet framträder den starkt avvikande perspektivbalansen mellan å ena sidan de västliga demokratierna och å andra sidan de kommunistiska staterna." Denna slutsats borde vara ett memento för Sveriges Radios framtida programpolitik.

Det finns alltså starka skäl för att denna typ av massmediaforskning fortsätts och främjas. Det är ur lyssnarens och tittarens synvinkel angeläget att få monopolföretagets opartiskhet m. m. vetenskapligt bedömd. Detta intresse borde även delas av Sveriges Radio. Forskningen, som bör utföras vid universitet eller journalisthögskolor, kan inriktas på nyhetsprogram, samhällsreportage och barnprogram.

Ett område, som radioutredningen inte har uppmärksammat och där det ställer sig speciellt svårt med en granskning av hur detta krav på opartiskhet och saklighet upprätthålls, är de radio- och TV-sändningar som riktar sig till språkliga minoriteter.

Vi tror att det på detta område krävs en alldeles speciell forskning om hur en granskning i detta fall skall ske och genomföras. Det finns ju inom minoritetsgrupperna olika nationella och språkliga grupper med annan uppfattning än den som representeras av de stora organisationerna, vilka oflast får företräda respektive minoritets intressen. Hur en avvägning mellan olika företrädare skall ske är en grannläga uppgift, som Sveriges Radio emellertid inte kan gå förbi.

Med anledning av det ovan anförda hemställes

att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen anhålla om att sådana åtgärder vidtages att massmediaforskningen inom ovan nämnt område stimuleras och erhåller erforderliga resurser.
2. att ge regeringen till känna vad som anförts i motionen.

Stockholm den 28 mars 1978

BIRGITTA RYDLE (m)

HANS NYHAGE (m)

WIGGO KOMSTEDT (m)